

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Gebed van de rechtvaardige

(Psalm 26, Lucas 18 : 9-14)

Eerlijk gezegd kijken we wat vreemd aan tegen een gebed als psalm 26. Het gaat ons net even te ver als we David horen zeggen: ik heb in onschuld gewandeld (v. 1), ik was mijn handen in onschuld (v. 6) en aan het slot nog eens weer nadrukkelijk: ik echter wandel in onschuld (v. 11). Riekt dat niet sterk naar het farizeeërsgebed in de gelijkenis van Lucas 18? Het ootmoedig gebed van de tollenaar is ons dan veel liever: wees mij zondaar genadig.

Maar pas op: voor we 't weten bevinden we ons in het kamp van Davids tegenstanders, die hem ten onrechte ergens van beschuldigen. En het is juist tegen hun beschuldigingen, dat David hier in hoger beroep gaat bij zijn God, die hem immers door en door kent. Toets mij maar, beproef mij maar, durft David tegen zijn God te zeggen (v. 2).

Zo heeft David niet altijd kunnen spreken. Zie maar de psalmen 32 en 51! Maar er waren gelukkig ook tijden in zijn leven, dat hij vrijmoedig een onschuldspsalm als deze op de lippen kon nemen.

Als hij b.v. vervolgd wordt door Saul, of verjaagd wordt door Absalom. Het is niet onmogelijk, dat psalm 26 door David is geboden aan het einde van de dag van de opvoering van de ark. Gewaagt hij niet van zijn liefde voor Gods Huis (v. 8) en heeft hij niet de omgang om Gods altaar gemaakt (v. 6)? Wat een feest! David heeft gedanst voor de ark des HEREN uit!

Maar van Michal krijgt hij dan de koude douche. Zij beschuldigt hem er van de eer van het koningschap te grabbel te hebben gegoooid op de straten van Jeruzalem. Terwijl David vervuld was van de heerlijkheid van Gods Koningschap!

In deze situatie is David zich van geen schuld bewust. Zijn gebed is waarlijk geen farizeeërsgebed: in het slot smeekt hij toch om verlossing en genade! Maar het

**DOOR
C. P. PLOOY
EDE**

behoeft ook geen tollenaarsgebed te zijn.

Wij denken vaak, dat we moeten kiezen tussen het gebed van de tollenaar en dat van de farizeeër, en we vergeten, dat er een derde mogelijkheid is: het gebed van de rechtvaardige! Die twee in de tempel zijn een keer uitgeden en keren terug naar huis. Maar hoe verschillend! De farizeeër komt thuis zoals hij van huis gegaan is, geen spier veranderd, hij heeft alleen zichzelf bevestigd. Maar de tollenaar komt als een ander mens terug: gerechtvaardigd, zegt Jezus in de gelijkenis. Gebroken, maar geheeld. Met vergeven schuld. Uit genade gerechtvaardigd.

Jezus zoekt zondaars, hoeren soms en tollenaars. Maar als ze Hem gaan volgen blijven ze niet zoals ze waren. Er breekt in hun leven een nieuw leven aan, het leven van de rechtvaardigen, waar o.a. psalm 26 van getuigt. Wandelen in Gods waarheid. Gods goedertierenheid voor ogen houden. Opgaan met Gods volk en vrolijk omgaan om Gods altaren!

Neem nu die tollenaar: dacht u niet, dat al spoedig velen zijn verandering hebben opgemerkt? Er valt met de man te praten,

hij haalt niet meer het bloed onder je nagels vandaan, en hij haalt niet meer de laatste penning uit je zak. En bij het oogsten dankfeest kan hij eerlijk meebidden het voorgeschreven gebed van Deut. 26 : 13-15: „Ik heb in mijn huis niet voor mijzelf gehouden wat U o God toekomt, ik heb het gegeven aan de leviet en aan de vreemdeling, aan de wees en aan de weduwe, overeenkomstig Uw geboden, ik heb geluisterd naar Uw stem en gedaan, wat U ons geboden hebt.”

Het gebed van de rechtvaardige! Van de uit genade gerechtvaardigde. Van de man en de vrouw, die van harte leeft in het verbond van Gods genade.

Dan mag er gedákt worden voor onschuld. Komt de eer daarvan niet aan de HERE toe? Als we aan het begin van een samenkomst gevraagd hebben: HERE, laat alles in orde en vrede mogen toegaan... en het is alzo gegaan... de HERE heeft ons gebed verhoord... zouden we Hem daarvoor dan aan het slot van de bijeenkomst niet hartelijk danken? Dan past toch niet het clichégebed: En vergeef ons, HERE, al het zondige dat er in ons werk geweest is. Ik heb bij zo'n kwasitollenaarsgebed wel eens de ogen open gedaan en de bidder verbaasd aangekeken, ik kon het niet meebidden, want was me geen kwaad bewust. We moeten leren éérlijk te bidden, met de nodige onderscheiding en passend bij de situatie. Het geloofsleven is niet altijd hetzelfde. De HERE heeft daar rekening mee gehouden, toen Hij voor Israël zeer onderscheiden offers instelde voor heel verschillende gelegenheden: dankoffers en lofoffers, maar ook zondoffers; en zo was er ook het vredeoffer, het offer van sjalom. Dat werd gebracht als er vrede heerste tussen God en de

Inhoud

- 25 Ds C. P. Plooy,
Gebed van de rechtvaardige
- 26 Ds A. van der Dussen,
Over doop en over-doop (slot)
- 27 Ds A. H. Algra,
Pastorale Notities
- 28 Drs P. J. van Kampen.
De weg naar Nicea (4)
- 29 Liturgische Werkgroep
Eindhoven,
Het Liedboek

mens en de mensen onderling. Als er dus niets aan de hand was. Zulke vredeoffers werden ook gebracht bij de opvoering van de ark (2 Sam. 6). Wat past psalm 26 dan mooi bij dat feest en die vredeoffers!

Moge het gebed van de rechtvaardige maar veel onder ons gevonden worden. Toen de tollenaar tot bekering was gekomen en een nieuw leven was begonnen, kon hij toch dat „tollenaarsgebed” niet blijven bidden. Dat zou al evenzeer oneerlijk geweest zijn als het „farizeeërsgebed”.

Over doop en over-doop (slot)

In de vorige artikelen kwamen twee motieven ter sprake, die onvermijdelijk een rol spelen als mensen zich laten over-dopen. Het eerste is de gedachte, dat de doop berust op de keuze die een mens maakt voor Christus. Wie daar eenmaal van overtuigd is geraakt, kan geen vrede meer hebben met de kinderdoop. Het tweede motief heeft te maken met de vorm van de doop: zodra je gaat geloven dat alleen de doop door onderdompeling echt bijbels is, als een symbool van de wedergeboorte, kan de kinderdoop door besprenkeling je eveneens niet meer voldoen. Nu speelt echter in het besluit van mensen, die zich laten over-dopen, vaak nog een derde motief een rol. Ik heb het aangeduid in een van de vragen aan het begin van deze reeks artikelen: wat moet je zeggen, als je verkering krijgt met iemand die jou stralend verzekert dat (...) je rijker kunt geloven door je als volwassene te laten dopen? Het gaat hier om de noodzaak van over-doop in het kader van

de groei in het christelijk leven.

Misschien weten we met geen van de argumenten, die mensen voor over-doop aanvoeren, wel zo weinig raad als met de bewering, dat je je geestelijke groei tegenhoudt als je je niet bewust als volwassene door onderdompeling hebt laten dopen. Aan de ene kant kan zo'n bewering – die overigens lang niet alle overdopers voor hun rekening nemen – kregel maken: ben ik dan een halfbakken christen? wat verbeeldt hij zich wel, dat hij denkt rijker te geloven dan ik! Aan de andere kant kan het ook nieuwsgierig en verlangend maken: wat zou daarmee bedoeld worden, met dat groeien? zou ik soms inderdaad sterker in het geloof komen te staan, als ik me over laat dopen? kan het dan toch rijker dan zoals ik het nu ervaar?

Voor het stellen van dit soort vragen is des te meer reden, omdat er in onze eigen gereformeerde traditie nadrukkelijk plaats ingeruimd is voor een 'vooruitgaan' (I Tim. 4 : 15) in het christelijke leven. Catechismus-zondag 26 v/a 70 spreekt van een 'hoe langer hoe meer aan de zonde afsterven en godvrezend en onberispelijk leven'. In zondag 28 v/a 76 gaat het over een 'hoe langer hoe meer met Christus' lichaam verenigd worden'. En zondag 44 v/a 115 spreekt zelfs van een groei in de richting van de volmaaktheid na dit leven: we mogen bidden om de genade van de Heilige Geest „om hoe langer hoe meer naar het beeld van God vernieuwd te worden, totdat wij na dit leven het doel, nl. de volmaaktheid, bereiken.” En gaat het klassieke doopformulier ons niet voor in een bidden om 'wassen en toenemen in de Here Jezus'? Het vurige geloof van sommige voorstanders van de volwassendoop, dat wij

DOOR A. VAN DER DUSSEN HAARLEM

onszelf als christenen tekort doen wanneer wij er genoeg me nemen dat ons geloofsleven blijft steken in zwakheid en zonde, vindt dus verrassend genoeg steun in de bijbel-uitleg waarmee wij zijn opgegroeid. Tegelijk is er reden tot aarzeling. Zouden zij precies hetzelfde bedoelen als de Catechismus? Deze remt immers al te optimistische verwachtingen over 'groei' af, met de beroemde stelling „dat ook onze beste werken in dit leven alle onvolkomen en met zonde bevlekt zijn” (zondag 24 v/a 62). Van mensen die zich laten overdopen krijg je vaak de indruk, dat die veel grotere successen in de strijd tegen de zonde verwachten, en ook een veel rijker voorshot op de komende heerlijkheid. En waarom koppelen zij die groei met zoveel beslistheid aan de volwassendoop?

Het vermoeden, dat de verwachting van geestelijke groei ons niet scheidt van overdopers, maar 'ergens' toch heel wat anders voor hen inhoudt, blijkt op zekerheid te berusten. Het pleidooi voor over-doop, zoals dat vanuit de Opwekkingsbeweging gevoerd wordt, heeft nl. een theologische achtergrond waarin een heel speciale theorie over de geestelijke groei is opgezet. Want nogmaals: slechts ongeschijnlijk zeult de Opwekkingsbeweging geen ballast van traditie en theologie met zich mee bij het lezen van de bijbel. In werkelijkheid gaat zij van bepaalde dogma's uit, die van het *methodisme*, een stroming die net zo sterk beïnvloed is door

John Wesley als de gereformeerde traditie door Calvin. Van deze Wesley (1703-1791) is ontzaglijk veel te vertellen, veel goeds ook. Maar in dit verband interesseert ons alleen, dat hij een theoloog van formaat was, en in een zekere oorspronkelijkheid een manier van bijbellezen ontwikkeld heeft, die op vele punten aansluit bij de Reformatie, maar toch ook in niet onbelangrijke zaken eigen wegen is ingeslagen. Een van die zaken is de groei in het christelijk leven. Men heeft het bezig zijn met dat thema wel kenmerkend voor Wesley en het methodisme genoemd, en terecht. Want heel hun voorstelling van het christelijk leven is er een van gestage ontwikkeling en vooruitgang.

Wesley leefde in een tijd, dat het christendom in Engeland een matte, ingezonken, burgerlijke en intellektualistische bedoening was geworden – niet bepaald een zoutend zout in de samenleving. In zijn eigen leven heeft hij ervaren, hoe anders het kan worden wanneer een mens zich laat verzoenen met God, van genade wil leven en zich laat leiden door de Heilige Geest. Zo heeft hij, samen met zijn broer Charles en zijn vriend George Whitefield, aan het begin gestaan van een geweldig ontwaken van de engelse christenheid. Met het evangelie van het verzoenend sterven van Christus, zonder hetwelk wij zondige mensen reddeloos verloren zijn, doorbrak Wesley de gezapige stemming van al die mensen, die rustten op de lauweren van hun godsdienstigheid en fatsoen. In die zin is hij vergelijkbaar met Luther: beide hebben zij ernst gemaakt met de realiteit van Gods gericht over de onheiligheid van ons mensen; beide ook waren zij gegrepen door het evangelie van de rechtvaardiging van de goddeloze. Een van de doorbraken in Wesley's geloofsleven vond plaats, nadat hij het 'Woord vooraf' van Luthers commentaar op Paulus' brief aan de Romeinen bestudeerd had!

Er is echter één enorm verschil tussen Luther en Wesley, en dat betreft de vraag: hoe gaat het nu verder met een mens, die de poging opgeeft om in eigen kracht en vroomheid Gods oordeel te doorstaan, en die zijn toevlucht zoekt tot Gods genade? Voor Luther stond het vast, dat een mens nooit uitkomt boven dit niveau, waarop hij het oordeel verdient maar er door Gods genade alleen aan ontkomt. Zeker heeft Luther geloofd, dat de

Heilige Geest in een begenadigd zondaar aan het werk gaat en Zijn vrucht laat groeien, maar hij heeft altijd met kracht de gedachte van de hand gewezen, dat deze levensheiliging de mens minder zondig, en dus minder strafbaar zou maken. En voor deze gedachte is Wesley nu juist wel warm gelopen! Hij was beducht voor de geestelijke luiheid, die hij zo vaak bij reformatorisch gevormde christenen aantrof, zo van: „ik heb altijd gezondigd en zal ook altijd wel blijven zondigen, maar Christus heeft al die zonden verzoend, en dus hoeft ik me er geen zorgen over te maken...” Wesley zag scherp in hoe onbijbels zo'n houding is, en spoorde de mensen daarom met grote ernst aan, te „jagen naar de heiliging, zonder welke niemand de Here zal zien” (Hebr. 12 : 14). Maar daarbij liet hij het niet! Hij kwam tot de overtuiging, dat de inspanning om heilig te leven ook werkelijk bekroond zal worden, wanneer een mens daarbij geheel afziet van eigen kracht en het van God alleen verwacht. Geen zonde achtte hij onoverwinnelijk geen verkeerde begeerte hield hij voor onuitroeibaar. Als een mens een bepaalde zonde niet onder de knie krijgt, dan ligt dat volgens Wesley daaraan dat hij niet voldoende geloof heeft in God. Omgekeerd: wie werkelijk alles van God verwacht en met inzet van al zijn krachten jaagt naar de heiliging, die zal langzaam maar zeker de zonde ontgroeien. Langzaam maar zeker: Wesley denkt hier aan een proces, dat zich uitstrekt over het hele leven van een christenmens. Niet van de ene dag op de andere zal de gelovige, die zich openstelt voor de werking van de Heilige Geest, boven zonde en begeerte zijn uitgekomen en vervuld zijn van liefde voor God en zijn naaste. Dat is een kwestie van... groei! Hij onderscheidt in dat groei-proces een aantal stadia. Het begint ermee, dat een mens zich zijn zonden aantrekt, bang wordt voor het oordeel, en de begeerte krijgt God te dienen. Dan komt de doorbraak van de bekering: een mens geeft zich gewonnen aan de genade, mag zich een kind van God weten en begint een nieuw leven: een leven van strijd tegen de zonde. De meeste christenen beschouwen dit als het eindstadium op aarde, maar volgens Wesley ten onrechte: ook hier gaat de groei door! In het geloof mag je verwachten dat je vorderingen zult maken in de strijd tegen de zonde; in het geloof moet je er dan ook hard tegenaan, en eens, vroeg of laat, zal er dan een nieuwe doorbraak komen, waarbij je de zonde zult overwinnen en er in je hart geen

enkele verkeerde begeerte meer zal zijn. Deze nieuwe doorbraak noemt Wesley de 'volkomen heiliging', of ook wel de 'second blessing', de tweede zegen. In dit stadium heeft een mens zichzelf volkomen overgegeven aan God, wil hij niets anders meer dan God gehoorzamen. Dat betekent zeker niet dat een christen van dit niveau even volmaakt is als Adam; hij maakt nog allerlei beoordelingsfouten en begaat vergissingen, en kan in zoverre ook niet buiten vergeving. Maar de gezindheid van zo'n christen, die is voor 100% rein; hij leeft in een totale toegewijdeheid aan God, waarop niets aan te merken valt. Wesley acht dit stadium niet het neusje van de zalm, dat slechts voor enkelingen weggelegd is. Nee, hij meent dat *ieder* christen naar dit niveau moet streven. Mòet streven, ja, want de heerlijkheid in het leven na dit leven is slechts bereikbaar als je op aarde aan de volkomen heiliging bent toegekomen; het is een sport op de ladder die je niet over kunt slaan, wil je de hemelse zaligheid bereiken. Is dat niet om moedeloos van te worden, deze is tot volkomen heiliging? Welnee! zegt Wesley: je hoeft er immers niet op eigen kracht te komen; God wil je die groei geven. En dus komt alles aan op geloof en gehoorzaamheid.

Genoeg over Wesley, en terug naar onze tijd, waarin zijn sporen zonder moeite terug te vinden zijn. De hele Pinksterbeweging b.v. gaat uit van verschillende niveaus waarop je christen kunt zijn. Het eerste stadium is voor hen dat van het gewone, christelijke leven. Het tweede is dat van de doop met de Heilige Geest. Dan bestaat de 'second blessing' dus in de begiftiging met speciale Geestesgaven, waardoor er een uitgesproken verrijking van het geestelijk leven plaats vindt. Vandaar, dat Pinkstergelovigen ons, gereformeerden, voorhouden dat wij niet leven uit het volle evangelie: wij beperken ons – tot onze schade – tot het eerste stadium, waarin we ongetwijfeld christen zijn, maar nooit de verdieping en ontplooiing gewaar zullen worden van het tweede stadium. Ook het groei-denken van hen die tot over-doop besluiten zonder zich aan de Pinksterbeweging gewonnen te geven, wordt vaak gekenmerkt door het patroon van stadia die op elkaar volgen. Zij zullen niet gauw beweren dat je geen goed christen bent, wanneer je geen aanleiding ziet om je als volwassene door onderdompeling te laten dopen. Maar zij zijn er vaak wel van overtuigd, dat er meer mogelijk is dan wij in het spoor van de Reformatie zijn gaan ver-

wachten. Wie zich werkelijk openstelt voor het werk van de Heilige Geest, en de heerschappij van Christus over heel zijn leven wil aanvaarden, die zal een veel rijker geestelijk leven tegemoet gaan. En aangezien de doop door onderdompeling dat nu juist is: de totale overgave aan de Heer, gaat zij functioneren als de grenslijn tussen om zo te zeggen een 18- en een 24-karaats christelijk leven. Die doop niet te ondergaan, zou kunnen betekenen dat je niet absoluut gehoorzaam bent aan God, en dus: dat je je groei tegenhoudt. Zogezien ervaren sommige mensen de over-doop als puur noodzakelijk, ook als ze eerder in alle oprechtheid belijdenis van hun geloof hebben gedaan. Het is voor hen een doorbraak naar een hoger niveau, waarop God heerlijker met hen bezig kan zijn dan ooit.

En wat zie je nu zo gauw gebeuren bij mensen, die in het voetspoor van Wesley de geestelijke groei opvatten als 'n voortschrijden van het ene stadium naar het andere? Dat zij ertoe neigen het stadium, waarin een mens als diepe zondaar begenadigd wordt door God, als voorbijgaand te beschouwen. Zij kunnen opmerken, dat de verzoening door het bloed van Christus iets is, waarover je niet altijd moet bezig blijven, maar waarop

Redactie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring

M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

je moet voortbouwen. Zij zien een gelovige van lieverlee veranderen, steeds heiliger worden, al een heel eind op weg naar de volmaakte mens, die in eigen heiligheid Gods oordeel zal kunnen doorstaan. Het werk van Christus op Golgotha is dan om zo te zeggen de startmotor, waardoor het christelijk leven in beweging komt; het werk van de Heilige Geest in een mens daarentegen de eigenlijke motor, waardoor de vaart er pas goed inkomt.

En daarmee zijn zij bezwaken voor de bekoring van een gedachtengang, die de verhoudingen helemaal scheef trekt. Want het stadium van de rechtvaardiging van de goddeloze is nooit achterhaald! Het meest sprekend blijkt dat wellicht uit de nt-ische verkondiging, dat Christus aan de rechterhand van God is om daar voor ons te pleiten, Rom. 8 : 34. Dat is een continu-dienst als priester, waardoor Hij ons volgens Hebr. 7 : 25 volkomen behoudt. En dus is er geen sprake van, dat het werk van de Heilige Geest in een mens de verzoening door het bloed van Christus naar de achtergrond dringt. Christus moet, integendeel, dag in dag uit Zijn volle gewicht in de schaal werpen, om ons voor het oordeel van de heilige God te behoeden. Dat heeft de Catchismus willen uitdrukken met die zinsnede, dat onze beste werken nog met zonde bevuurd zijn. Daaruit spreekt geen zwartgalligheid, maar heel eenvoudig een diep onder de indruk zijn van de noodzaak van Christus' pleidooi voor ons. Het is ook niet in strijd met die andere uitspraken, over het hoe langer hoe meer afsterven aan de zonde en met Christus' verenigd worden. De vrucht van de Geest bestaat juist daarin, dat een mens al dieper en ootmoediger zich toevertrouwt aan Gods genade voor zondaren, om zo tot liefde, blijdschap, vrede,

Warung kopi

Hij was al zo'n zeventig jaar oud, de Chinees van de warung kopi, het koffiehuisje, in het oerbos van West-Borneo, een optrekje op de kruising van twee voetpaden. Hij verkocht rijst, margarine, petroleum, cigarettes, Java-bier en sudderans, dat is jus d'orange, enzovoorts, enzovoorts en hij kocht vellen bevolkingsrubber in, van de Dajaks die voorbijkwamen of die zijn warung als reisdoel hadden. Op dit moment had hij geen klant in huis en het weer was dreigend. Plotseling begon het te regenen, heel hard, en de donder knalde met harde slagen. Hij wilde juist z'n huisje wat afsluiten toen een zendeling uit het bos kwam aanhollen en bij hem kwam schuilen. Hij kende de man van gezicht, maar ze hadden elkaar nog niet ontmoet. De Chinees schoof een stevige stoel bij de tafel, terwijl de zendeling z'n natte overhemd uit-trok. De Chinees had een handdoek voor hem, om over de schouders te slaan en hij schonk koffie in. Hij had ook nog een verrassing voor de zendeling. Hij pakte hamer en spijker uit een laatje en haalde een blikje

Pastorale Notities

DOOR
A. H. ALGRA
MAASSLUIS

tevoorschijn. „Tjap Bendéra”, zei de warungbaas, „speciaal voor ú!” Tjap Bendéra, dat is zoveel als „Friesche Vlag”, een klein blikje koffieroom en de zendeling zei, dat dit hier, op de wikkel, de vlag is van zijn eigen stam. De beide mannen dronken samen de koffie, maar toen het lawaai van regen en donderslagen iets afnam, wilde de zendeling graag iets terugdoen. Of de Chinees misschien naar een verhaal wilde horen? Ja, graag. Het werd de geschiedenis van Jozef, door z'n broers verkocht. Maar God had dit „geplanned”, want Hij zond Jozef vooruit naar Egypte om Jakob en z'n gezin van de hongerdood te redden. Zoals in Psalm 105 geschreven staat. De Chinees was na het verhaal eventjes stil en zei: „Ik ken die geschiedenis.” Verbazing bij de zendeling. „Ja, want mijn ouders waren Christen; ik was vijftien toen ik wegging uit

China, zoals zovele miljoenen van mijn volk, die over de gehele aarde in de verstrooiing leven. Ik kwam hier. Hier was geen enkele Christen. Dat is nu zo'n halve eeuw geleden. Nu hoor ik het verhaal opnieuw”. Het was inmiddels nagenoeg droog geworden. De zendeling zei, dat de Chinees toch wel wist, dat op zo'n afstand van drie of vier „paal”, dat is kilometer, elke zondagmorgen kerk gehouden werd. Hij hoopte dan het verhaal van Jozef verder te vertellen. Hij liet in de warung nog een magazine achter, een tijdschrift als de Elisabeth-bode, met mooie foto's, en de tekst in het chinees, uit de Toko Buku Kristen van dr. Verkuyl in Djakarta. En de volgende zondagmorgen was de Chinees in de kerk. Weer in de kerk. Na een jaar of vijftig, zestig. Men zou kunnen spreken van sluimerende wedergeboorte, die ontwaakte, maar het is beter te denken aan God, die deze jongen al die jaren in het oog gehouden had en Zich nu opnieuw aan hem openbaarde. God gaf hem een wenk en hij begreep die. Dat staat óók in Psalm 105. Hoe Hij Zijn verbond gedenkt, voor eeuwig.

zachtmoedigheid enz. te komen, Gal. 5 : 22. De groei in het christelijk leven is niet een uitgroeien boven het stadium, waarin je zonder de reiniging door het bloed van Christus geen been hebt om op te staan, maar een in-groeien in het leven uit de rechtvaardiging door genade alleen. De Heilige Geest verandert ons, door ons hoe langer hoe dichter bij Golgotha te brengen.

Het denken in stadia is hiermee niet in overeenstemming. Zeker is er de belofte van vooruitgang en verdieping en ontplooiing, maar niet als zouden we ooit een hogere etage van christen-zijn kunnen betreden dan waar we nu verblijven. Er is geen over-doop voor nodig, om de volheid van het heil te kunnen ervaren. Daarvoor is slechts één ding nodig: je met hart en ziel overgeven aan de genade waarin God zondige mensen redt; dagelijks terugkeren naar het punt van je doop, waarin Gods vaderlijke, verzoenende en vernieuwende heerschappij over je werd uitgeroepen.

Wat moet je zeggen, als... Met die vragen begon deze konfrontatie met christenen, die ons niet zelden zo lief zijn in hun gegrepen zijn door de Heiland, en die juist daarin aanleiding vinden om kritiek te oefenen op een van de brandpunten van de gereformeerde uitwerking van christen-zijn: de kinderdoop. Ik heb willen duidelijk maken, dat die kritiek heel wat meer dingen loswrikt dan alleen de doop, en reëel gevaar loopt het bijbelse spreken over genade onrecht te doen, met alle gevolgen van dien. Daarom moeten wij niet te angstig de verdediging inschieten, als de volwassendoop door hen in een zekere vanzelfsprekendheid wordt geponeerd. De kinderdoop is meer dan een praktijk, die met wat goede wil te verdedigen valt. Zij verdient het, dat wij er overtuigd achter staan, omdat ze past in het patroon van de genade die machting over ons leven is.

Er is dus heel wat terug te zeggen gesprek voert met over-dogen en tegenin te zeggen, als je pers. Toch zal uit deze artikelen – als het goed is – ook gebleken zijn, dat dat gesprek alleen lukt bij goed luisteren. Zij mogen dan zaken als wedergeboorte, kiezen voor God, groei in het geestelijk leven, op een verkeerde plaats zetten in hun denken over en beleven van het geloof – zij hebben er recht op bij ons een luisterend oor te vinden wanneer zij aandacht vragen voor die zaken. Onze eigen gereformeerde traditie geeft er zich immers uitvoerig rekenschap

van! Het zou wel eens kunnen zijn, dat wij ongemerkt het christelijk leven wat schraler zijn gaan beleven dan de Reformatie het bedoelde. Misschien hebben wij van Schilder te eenzijdig opgepikt, dat de doop gegrond is op Gods beloften en niet op ons geloof, en te weinig de bladzijden gelezen waar hij ingaat op de noodzaak van wedergeboorte.¹⁾ Misschien luisteren wij te selektief naar de Catechismus, zodat wel zijn voortreffelijke uitleg van het werk van de Here

¹⁾ B.v. K. Schilder, *Schriftverdenkingen* I, Goes 1956, 120, 121; *Preken* III, Goes 1954, 117-119. Enz.

Jezus tot ons door dringt, maar niet zijn even voortreffelijke weergave van het werk van de Heilige Geest. Zo zal er veel gewonnen zijn, als wij door de konfrontatie met voorstanders van over-doop, ons niet laten verleiden tot eenzijdigheid als reactie op hún eenzijdigheid, maar ons verdiepen in de rijkdom en evenwichtigheid van Schriftverstaan, zoals die vanuit de Reformatie tot ons komen. Want echt, de bodem van ons gereformeerd christen-zijn herbergt schatten, die elke nieuwe generatie weer opnieuw moet ontdekken en exploiteren.

1. de Zoon moet een scheepsel zijn.
2. de Zoon moet, als elk scheepsel, een begin gehad hebben.
3. de Zoon kan van God de Vader geen direkte en volledige kennis hebben; omgekeerd wel.
4. de Zoon moet net als de overige scheepselen onderhevig zijn aan verandering en zonde.

Op één niveau?

„De HERE heeft mij tot aanzijn geroepen / als het begin van zijn wegen, / voor zijn werken van ouds af. Van eeuwigheid aan ben ik geformeerd, van den beginne, eer de aarde bestond.” (Spreuken 8 vers 22 en 23 spreken over de Wijsheid, vóórdat de aarde gegrondvest werd.) Hij is het beeld van de onzichtbare God, de *eerstgeborene der ganse schepping*”. (Kolossenzen 1 vers 15, over Christus.) „...Opdat Hij de *eerstgeborene* zou zijn onder vele broeders”, (Romeinen 8 vers 29). „Dus moet ook het ganse huis Israëls weten dat God Hem en tot Here en tot Christus gemaakt heeft, deze Jezus die gij gekruisigd hebt.” (Handelingen 2 vers 36). „Jezus, die getrouw is jegens Hem, die Hem heeft aangesteld.” (Hebreeën 3 vers 2).

Arius en de zijnen hadden deze teksten tot hun basis gemaakt – ze moesten aantonen dat er een groot verschil bestond tussen God de Vader en degene die (deels ten onrechte?) als God de Zoon werd bestempeld.

En dat waren ze natuurlijk nog lang niet allemaal. „Dit nu is het eeuwige leven, dat zij U kennen, *de enige waarachtige God*, en Jezus Christus, die Gij gezond hebt.” (Johannes 17 vers 3) „...omdat Ik tot de Vader ga, *want de Vader is meer dan Ik*.” (Johannes 14 vers 28) En naast die twee teksten nog vele die spreken van Jezus' zwakheid, lijden, onderworpenheid aan de Vader. In elk geval kregen ze in handen der Ariaanse uitleggers die betekenis.

Het is voor Arius dan ook duidelijk dat de uitspraak dat God de enige is die onsterfelijk is, en soeverein, etc., alléén betrekking heeft op God de Vader! Het geldt *niet* voor de Zoon. Het lijkt erop dat Arius bij dat alles niet alleen, of zelfs maar allereerst, van de Bijbel uitging. Het lijkt erop dat hij nogal sterk van filosofische begrippen uitging. Dat hij in streng logische stijl wilde bewijzen dat a) God per definitie ondeelbaar is, b) het hebben van een Zoon die wezensgelijk was, wél deelbaarheid inhield en c) dat dat niet kon en dus... En

De weg naar Nicea

4. Arius: „Er was toen Hij niet was”

Deze leer van de Heilige Drievuldigheid is altijd beweerd en onderhouden geweest bij de ware Kerk, van de tijden der apostelen af tot nog toe, tegen de Joden, Mohammedanen, en enige valse Christenen en ketteren, als... Sabellius, Samosatenus, Arius en andere diergelijken, die met goed recht door de Heilige Vaders zijn veroordeeld geweest...

(Artikel 9 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis)

Eén God

Arius' leer had iets aantrekkelijks. Het was zo logisch wat hij zei! Het beval zich in zijn eenvoud ook bijna meteen aan bij veel mensen die geneigd zijn hun menselijke (en dus gevallen) verstand tot het enige instrument om de waarheid te kennen te beschouwen. Hoe kon je in Arius' leer nu „gaten boren”? Het was toch duidelijk dat hij gelijk had. Hetzelfde gevoel bekruipt me ook geregeld, als ik contact heb met Arius' verre nakomelingen, de Jehova's Getuigen. Is het niet allemaal zo logisch?

„Hoor, Israël, de HERE is onze God, de HERE is één”. Dat zegt de geloofsbelijdenis van Israël, het „Sjema”. Deze tekst en andere staan vermeld op een rolletje, dat in een mezoëza, een houdertje, aan de deurpost wordt bevestigd. In alle huizen van (orthodoxe) Joden treft men het aan – en ook wel soms bij anderen. (Aan ons huis hangt er net zo een.)

Er is dus maar één God. Eén soevereine, ondeelbare, hoogverheven God. „Wij erkennen één God, die als enige ongeschapen is, als enige eeuwig, als enige zonder begin, als enige waarachtig is, als enige onsterfelijkheid bezit, als enige wijs is, als enige goed, als enige soeverein,

DOOR P. J. VAN KAMPEN ZEIST

als enige rechter over allen...” Zo begint de Ariaanse geloofsbelijdenis, die Arius aan zijn bisschop Alexander toestuurde.¹⁾

Alleen God is dus zonder begin of einde. Alleen Hij is ondeelbaar en niet aan enige verandering onderhevig. Zo startte Arius zijn (nogal filosofisch uitgewerkte) denken over God. Over God de Vader, voor alle duidelijkheid.

Nu erkende Arius wel het feit dat Jezus „het Woord van God” was, maar dat had voor hem niet dezelfde betekenis als voor ons.

God is te verheven dan dat de wereld rechtstreeks met Hem in relatie kan treden. Daarom is er de werkzaamheid van Zijn Woord. Alleen, die term „het Woord van God” geeft géén goddelijkheid aan, zoals dat bij God de Vader het geval is.

Wat zeiden Arius en de zijnen dus over Christus? Vier hoofdstellingen vallen te citeren:

¹⁾ Kelly, J. N. D. *Early Christian Doctrines*. London, 1977, p. 227.

dus was Jezus, de Zoon, geen God in de volle zin van het woord, maar misschien een soort halfgod.

Geschapen

Hij had namelijk een begin. Natuurlijk, gaf ook Arius toe, was dat begin ver vóór de grondlegging van de wereld. Vanuit ons standpunt gezien, is Hij al van zó lang geleden dat het wel ongeveer „eeuwig” mag heten. Vanuit ons perspectief is hij dus eeuwig. Maar vanuit Gods standpunt is Hij niet eeuwig. Hij is er niet altijd geweest. Waar je het hebt over vaders en zonen, is een van de kenmerken van die relatie dat de vader er eerder is dan de zoon. Het bestaan van de vader is een noodzakelijke voorwaarde voor het bestaan van de zoon. Zo ook hier; „èn pote hote ouk èn”, zeiden de Arianen. Dat wil zeggen: „er was toen hij niet was.” Om hier het woord „tijd” in te vullen zou wel eens onjuist kunnen zijn. „Er was een tijd dat de Vader er wel was, maar de Zoon nog niet”, kan verkeerd zijn, omdat het woord „tijd” niet klopt. Misschien was de tijd er ook nog wel niet. Vandaar die wat wonderlijke uitspraak „er was toen hij niet was.” Eén ding, namelijk Gods bestaan, gaat aan Christus' komst vooraf.

„Wij worden vervolgd”, zegt Arius in een brief, „omdat we zeggen dat de Zoon een begin heeft terwijl God zonder begin is.” In dezelfde brief zegt hij ook: „Hij kwam tot aanzijn vóór de tijden en eeuwen”, maar tegelijkertijd meent hij dat „ook al werd hij buiten de tijd geboren... Hij bestond niet voordat Hij werd verwekt.”²⁾

Elke andere visie was voor Arius het einde van alle geloof in de Ene God.

Een konsekwentie van dat alles was (ik citeer hier): „als alle schepsels was Hij geboren uit de wil (boulèma) en het welbehagen (thelèma) van de Vader. Met andere woorden, Hij had even goed niet kunnen geboren worden.”³⁾ Wat later in de Niceaanse geloofsbelijdenis werd vastgesteld: 'God uit God'; 'ware God uit de ware God' gold dus niet voor Arius. Wanneer de Arianen schrijven 'ek tou Theou' bedoelen zij niet 'uit het wezen' (ousia) van de Vader, maar 'uit de wil' van de Vader.”

„Als Christus leefde, leed en stierf als alle mensen, zeiden de Arianen, hoe kon Hij dan één in

wezen met de Vader zijn? Enkele uitspraken van Arius door Athanasius geciteerd: „Hoe durft u te verklaren dat iemand die een lichaam heeft Gods eigen Woord is en dat (Gods eigen Woord) de kruisdood onderging?” En: „Hoe kan Hij de Logos zijn of God zijn, Hij die sliep en weende als een mens en moest leren door vragen te stellen.”⁴⁾

Deze gedachte van Arius maakte Jezus tot een Zoon onder vele broeders. Steeds stelden de Arianen Jezus feitelijk aan de kant van de mens.

Niet altijd was God Vader geweest; zoals er (een tijd) was dat de Zoon niet was, was dat dezelfde tijd (nogmaals, als dat een goed woord is) waarin God nog géén Vader was!

In bepaalde zin was Jezus dus een zeer vroeg geschapen schepsel, die tenslotte tot Zoonschap werd verheven! Door de wil van de Vader te doen, wordt Hij verhoogd. „Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd...” Filippienzen 2 vers 9. „Daarom” slaat op zijn gehoorzaamheid aan Gods wil.

Kende Hij de Vader helemaal?

Het gevolg van dat alles was dat Christus niet op Gods niveau stond. Als men hem al „eeuwig” kon noemen, dan was Hij toch niet op dezelfde wijze eeuwig als de Vader eeuwig was. En, zo vervolgde deze redenering, Hij was noch in wézen (daarover hebben we het gehad) maar ook niet in kennis aan God gelijk. Zoals ik beter mijn zoon kan doorhebben dan hij mij (gezien ons leeftijdsverschil en levenservaring) was het ook bij God. God de Vader doorgrondde de Zoon geheel, maar het omgekeerde was niet het geval. Jezus' kennis bleef achter bij die van God de Vader. „De Vader blijft onuitsprekelijk voor de Zoon, en het Woord kan de Vader noch volledig noch nauwkeurig zien noch kennen... maar wat Hij ziet en kent ziet en weet Hij naar de mate van zijn mogelijkheid, zoals ook onze kennis aangepast is aan onze vermogens.”

In principe valbaar

Het vierde was dus dat volgens de Arianen, Jezus had kunnen zondigen. Niet dat Hij dat ooit had gedaan. Maar hij had het gekund. „Bij een bijeenkomst gaf een van de Arianen, die door een plotselinge vraag overvallen werd, toe dat Hij net als de Duiwel had kunnen vallen en dit was wat zij in het diepst van hun gedachten ook geloofden. Hun

officiële leer was echter een tactische aanpassing hieraan. Ze stelden dat, al was de Zoon naar zijn wezen in principe valbaar, God in zijn voorzienigheid zag dat Hij door zijn eigen standvastigheid staande zou blijven en daarom Hem die genade bij voorbaat schonk.”⁵⁾

De Zoon Gods was dus in feite een soort „eretitel”. „Ook al wordt Hij God genoemd”, schreef Arius, „is Hij niet werkelijk God, maar door deel te hebben aan de genade... wordt ook Hij in naam God genoemd. Evenzo is het door genade dat Hij de Zoon wordt genoemd.”

God kennen

Nog één ding tot slot. In zijn werk de *Thalia*, (letterlijk „Het Feestmaal”) komen we meteen aan het begin de volgende woorden tegen: „Overeenkomstig het geloof, van Gods uitverkorenen, die God begrijpen, heilige kinderen, rechtgelovigen, die Gods heilige Geest bezitten, heb ik het volgende geleerd van hen die deel hebben aan de Wijsheid, talentvolle mensen, door God onderwezen, wijs in elk opzicht. In hun voetstappen ga ik, ik die ga zoals zij, ik die zoveel geleden heb ter ere Gods, ik die van God de wijsheid en de kennis ontvangen heb die ik bezit...”⁶⁾

In beide boeken waarin ik dit gedeelte geciteerd vond, trof me de gedachte die ik zelf ook al had ontwikkeld. In de woorden die ik gecursiveerd heb, schuilt

⁵⁾ Kelly, a.w. p. 229.

⁶⁾ Zusters Benedictinessen, a.w., p. 42.

toch iets van geweldige overmoed: „Ik die (iets van) God begriep.”

Daar komt een gedachte naar voren die op geen enkele wijze in de Bijbel ondersteuning vindt. Wij die God niet kunnen zien – Hij troont in ondoordringbaar licht, geen mens kan Hem zien en leven, dat Licht verdragen. Wij kunnen God ook niet doorgronden. Ook als wij, naar de belofte ons gegeven „een alles verre te boven gaand eeuwig gewicht aan heerlijkheid” zullen dragen – en dat kennelijk nog aan kunnen ook! Wij die nu zien in een spiegel, in raadselen, maar eens van aangezicht tot aangezicht. Wij die eenmaal geen licht van zon en maan en sterren nodig zullen hebben, omdat het licht van God en van het Lam ons zullen beschijnen, wij zullen zelfs dan, meen ik, God niet gehéél, niet uitputtend kennen! Wij zullen ook dan blijvend staan voor Gods ondoorgroenlijke grootheid. Er blijft verschil, tot in eeuwigheid.

Maar Arius – en mag ik eraan toevoegen: ook zijn nazaten, de Jehova's Getuigen – suggereren dat zij het wél doorgronden! Geen wonder is voor hen veilig. Geen geheimenis of ze zullen het met hun logica en hun Bijbelteksten (en wel in die volgorde!) doorgronden.

Men hoede zich voor zulke mensen! De waarheid is in hen niet. Waar zulke vermetelheid heerst kan de Waarheid niet groeien. Waar men niet in eerbied een geheimenis ziet en afstand houdt, daar loopt de waarheid van God gevaar. En als je niet oppast, loop je schade op aan je ziel.

Het Liedboek

Lied 275

De inhoud van dit Lied is bepaald door een tweetal opstandingsfeiten, nl. de opwekking van het dochttertje van Jairus (strofe 1) en van Lazarus (strofe 2). Het thema is: „Christus, Die verre blijft, Die schijnt de belofte te vertragen, en de moeite die ons dàt geeft” (Comp. p. 651). „Strofe 3 en eigenlijk het gehele lied is een gebed van mensen, die zelf vrezende verloren te raken in de dood, langer dan een enkel uur, verder dan drie dagen”, aldus de dichter. Daarmee wint o.i. evenwel de innerlijke onzekerheid (die tot angst leidt) het van de onwrikbare geloofs zekerheid omtrent de wederkomst van de opgestane Heer (troost die angst overwint).

DOOR
LITURGISCHE
WERKGROEP
EINDHOVEN

De goed zingbare, mooie melodie vertoont veel overeenkomst met de psalm-melodieën.
Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 276

Taal en stijl van dit Lied zijn dermate verouderd, dat het gezien het feit dat het geheel onbekend is, niet als een aanwinst voor de gemeentezang kan worden aangemerkt. Vanwege de

²⁾ Kelly, a.w., p. 228.

³⁾ Zusters Benedictinessen. *De Heilige Athanasius*, Bonheiden, 1982. p. 45.

⁴⁾ Zusters Benedictinesse, a.w., p. 46.

goede inhoud (in tegenstelling met het voorgaande Lied) valt het echter niet geheel af te wijzen.

De melodie is wel aantrekkelijk, maar een bezwaar geldt de vier verschillende notensoorten.

Tekst: 2; melodie: 2.

Lied 277

Van de dichter van dit Lied is bekend „dat hij zwaar geleefd heeft, verblijvend als monnik in een klooster, zichzelf kastijdend tot zijn gezondheid er onder leed”. (Comp. p. 655). Het verwondert dan ook niet dat de inhoud van het lied nogal vaag is gesteld. Daardoor blijft het verlangen van strofe 1 te veel in het onzekere hangen met enige hoop voor de toekomst.

De mooie melodie behoort tot de „innigste die ons uit de middeleeuwen is overgeleverd”.

Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 278

„Geen gezangboek is compleet zonder dit Lied. Het is zo indrukwekkend, zo schoon dat het altijd weer de christelijke mens heeft geboeid” (Comp. p. 656). „De eerste zes strofen zijn het objectieve gedeelte, waarin een beschrijving wordt gegeven van de dag des oordeels. Dan begint het subjectieve gedeelte, waarin de zondaar spreekt van zijn hulpeloosheid en smeekt om genade” (Comp. p. 657).

Het lied kent 3 prachtige melodieën en leent zich derhalve niet bepaald voor de gemeentezang als zodanig. Eventueel wel voor wisselzang tussen twee groepen of tussen koor en gemeente.

Tekst: 3; melodie: 2 (indien enkel gemeentezang).

Lied 279

De instelling van dit Lied is gegeven door de mening van de dichter (1530-1599) dat in het jaar 1584 de wereld zou vergaan, daarbij sterk geïnspireerd door de gedachte aan de jongste dag naar Matth. 25 en Openb. 20. „De wereld verging niet in 1584, maar vanwege de 30-jarige oorlog in Duitsland werd het alom populair, zoals het ook sindsdien, telkens weer in bittere tijden, opnieuw is aangeheven en aangeheven zal worden, zolang de mensheid lijdt”. (Comp. p. 660).

„De melodie van het lied brengt weinig moeilijkheden met zich mede”.

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 280

In zijn geheel ademt dit Lied de verlossing van de zondaar en de komst van het vrede-rijk, al zou wat meer bijbelse inhoud de ge-

wenste sterkte van het lied ten goede zijn gekomen.

Zo is b.v. de zin in strofe 3: „Kroon de menselijke dromen met Uw koninkrijk op aard” betrekkelijk vaag.

De melodie is bijzonder mooi.

Tekst: 2; melodie: 3.

Lied 281

„Dit Lied kan worden aange-merkt als een bewerking van het kroningslied van Psalm 72. De aanhef is duidelijk ontleend aan de verzen 5-8, de tweede strofe is vrij naar vers 9-11, de derde neemt de motieven op van vers 12-14 en de vierde van vers 17-19”.

Het lied is al vroeg populair geworden als zondingslied” (Comp. p. 662, 663).

Wat de melodie betreft: zoals bij de meeste Engelse melodieën het geval is, bestaat ook hier het gevaar van een te snel tempo. Dit moet wel worden voorkomen.

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 282

De inhoud van dit Lied is te beperkt en daardoor uiterst zwak. Daarbij wordt het natuurlijke bestaan (strofe 1) zonder meer vergeestelijkt en worden willekeurige beelden zonder enige samenhang geïntroduceerd. De melodie is mooi en gemakkelijk zingbaar.

Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 283

In dit Lied ontbreekt een duidelijk bijbelse inhoud, terwijl voorts bepaalde uitdrukkingen aan duidelijkheid en zeggingskracht veel te wensen over laten. Zo b.v. strofe 1 „Gij zijt de zin van wat wij zijn”; strofe 3: „al dwalen we ook ten dode af tot over 't graf”; strofe 6: „als in het vorstelijke licht voor Uw gezicht wij blinkend staan met witte waarheid aangedaan”. We achten het voor de gemeentezang daarom niet aanvaardbaar.

De melodie is goed, maar vereist wel deskundige begeleiding.

Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 284

In tegenstelling met het voorgaande is de tekst van dit Lied duidelijk en goed verstaanbaar.

De melodie van Psalm 6 past zeer goed bij dit Lied.

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 285

Dit „vredeslied” heeft terecht in het Liedboek en ook verder in diverse liedbundels zijn plaats gekregen, vanwege de duidelijke zin en inhoud.

De melodie is algemeen bekend en gewaardeerd.

Tekst: 3; melodie: 3.

A. t.a.v. de tekst der liederen:

het cijfer 1

bij niet voluit Schriftuurlijke tekst, b.v. vanwege het humanistisch karakter of door een sterke piëtistische inslag;

het cijfer 2

bij een weliswaar Schriftuurlijke, maar niet direct begrijpelijke, en aanspreekbare tekst;

het cijfer 3

als de tekst volkomen Schriftuurlijk en zonder meer verstaanbaar is.

B. t.a.v. de melodie der liederen:

het cijfer 1

voor een niet-aanvaardbare melodie;

het cijfer 2

voor een onbekende melodie die na enige oefening, eventueel met behulp van een koor, door de gemeente wel te zingen is en voorts ook voor een melodie die niet bepaald tot „de beste” behoort;

het cijfer 3

voor „een goede” melodie, geschikt voor de gemeentezang.

Ds C. A. Versluis 25 jaar predikant

Op 14 januari 1960 deed ds Versluis intrede, na bevestigd te zijn door ds K. Deddens tot dienaar des Woords voor uitzending naar Nieuw-Guinea. Dit vond plaats in de (vrijg.) Gereformeerde Kerk te Leerdam, omdat Leerdam zendende kerk was. Afgevaardigden van de in het Zendingconvent Zuid-Holland samenwerkende kerken waren door het barre winterweer gekomen om hierbij aanwezig te zijn. Ook de conventvoorzitter ds Verleur uit Lisse was gekomen. Enkele jaren later vond Leerdam het, in verband met de politieke ontwikkelingen in Indonesië, niet verantwoord het zendings-echtpaar daar te laten blijven. Ds Versluis werd daarna naar Australië uitgezonden en werkte daar enkele jaren. In 1966 werd hij door de samenwerkende kerken in Groningen beroepen, en vertrok hij ruim een jaar later weer naar (nu) Irian Jaya. In 1975 keerden ds en mevr. Versluis met hun zeven kinderen terug naar Nederland. In 1975 besloten de Nederlands Gereformeerde Kerken van Ermelo-Harderwijk-Putten en Voorthuizen samen een predikant te beroepen. Zo werd ds Versluis predikant voor deze beide gemeenten. Op vrijdag 11 januari j.l. waren een aantal genodigden naar de Ned. Geref. Kerk te Ermelo gekomen om ds en mevr. Versluis te feliciteren. 's Avonds werd in het gebouw Bethabara te Voorthuizen een feestelijke bijeenkomst gehouden, waarin aan het gezin Versluis en aan een groot aantal leden van beide gemeenten een feestprogramma werd aangeboden, waaraan velen meewerkten. Ds Versluis sloot zelf dit programma af met zijn hartelijke dank uit te spreken en ging voor in dankgebed. Toen was er gelegenheid de jubilaris en de zijnen de hand te drukken.

Secretariaat Theologische Studiebegeleiding

Met ingang van 1 januari 1985 is de nieuwe secretaris van de Theologische Studie Begeleiding: Mark Janssens, Loolaan 83, 7314 AH Apeldoorn, tel. 055-214613.

Jeugdweekend G.L.J.C.

Je kunt een heleboel over de Bijbel weten; boeken over het geloof gelezen hebben en exact weten hoe je een jeugdvereniging moet leiden. Maar *geloof je zelf?* dat blijft de belangrijkste vraag. Van vrijdag 15 t/m zondag 17 maart D.V. belegt het G.J.L.C. (Ned. Gereformeerd Jeugdwerk) voor de tweede keer in dit sei-

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk Rijswijk-'s-Gravenhage-Zuid

Na een vakaturetijd van 20 maanden zal ds W. Smouter van Dalfsen op zondag, 3 februari 1985, worden verbonden aan de Nederlands Gereformeerde Kerk van Rijswijk-'s-Gravenhage-Zuid.

Hij zal die zondag in de morgen-dienst worden bevestigd door ds A. J. Moggré, emeritus-predikant

van onze gemeente. Deze bevestiging vindt plaats in ons gebouw aan de Oranjelaan 62; aanvang 9.00 uur.

Des avonds om 19.00 uur hoopt ds Smouter zijn intrede te doen in een van onze gemeente uitgaande kerkdienst. Deze intrededienst wordt gehouden in de Licht der Wereldkerk, Steenvoordelaan 364 te Rijswijk.

Ned. Geref. Kerk Den Helder

Aan ds R. Brands werd om gezondheidsredenen ingaande 1 januari 1985 emeritaat verleend.

zoen een weekend, waarin het gaat over de betekenis van het geloof in je leven. Zijn er gegronde redenen te geven om te geloven? Maakt geloof je leven anders? Sprekers hierover zijn o.m. ds W. G. Rietkerk en ds W. Smouter.

Het weekend wordt gehouden in het gebouw van l'Abri in de Betuwe. Deelnamekosten f 40,- all-in.

Geef je zo spoedig mogelijk op voor dit weekend bij D. van der Molen, Socratesstraat 58, 7323 PG Apeldoorn, tel. 055-664609. Bij het vorige weekend moesten we meerderen teleurstellen, dus zorg dat je er snel bij bent.

Ned. Geref. Kerk Utrecht

Zaterdag 2 februari is er weer de zgn. „Tussensprintdag”; een dag voor de jongeren in en rond de gemeente, van 16 jaar en ouder. We gaan het hebben over (pop)-muziek en 's avonds is er o.a. de film „Let's join together” met Billy Graham.

Vanaf 15.20 uur is iedereen welkom in de Jeruzalemkerk en voor een maaltijd wordt gezorgd.

Uit breder kring

Youth for Christ haakt in op Jongerenjaar

In de moderne maatschappij hangen jongeren er eigenlijk maar bij. Dus het Internationaal Jon-

geren Jaar 1985 komt als geroepen. Want de situatie en perspectieven van jongeren krijgen veel te weinig aandacht. „Graag haakt Youth for Christ er óók op in om juist ook de geestelijke situatie van jongeren vandaag in het middelpunt te plaatsen”, aldus drs Johan Vink, directielid van Youth for Christ-Nederland, speciaal belast met de campagne van Youth for Christ in het Internationaal Jongeren Jaar (IJJ) 1985.

De campagne van YFC spitst zich toe op 5 thema's: oorlog - vrede - verslaving - seksualiteit - werkloosheid en gezin.

Hart van de campagne worden ruim 40 aktieweken in evenzovele plaatsen overal in Nederland.

Eén van de belangrijkste onderdelen van het aktiepakket is een jongerenmagazine, 'IJJ', dat op zeer grote schaal in dit voorjaar verspreid zal worden.

Op de (E.O. Ronduit) T.V. zullen 5 thema-programma's worden uitgezonden.

YFC 'start' dit aktiejaar met een symposium annex vriendendag op 16 februari in Amersfoort. Uitgaand van recent onderzoeksmateriaal over de opvattingen van jongeren op het gebied van geloof en levenswaarden zullen Mw. Hanne van Leeuwen en Prof. dr J. P. Versteeg een inleiding verzorgen.

Op deze dag zijn belangstellenden van harte welkom. Het pro-

gramma in 'de Flint' te Amersfoort duurt van 10.30 tot 15.30 uur. Informatie en/of opgave: 03438-15744 afd. publiciteit.

Redaktie ontving

Henk Mochel, Tussen leven en dood, paradijselijke ervaringen van mensen die terugkeerden. Naar aanleiding van een uitzending van het NCRV-televisieprogramma „Rondom Tien”. 54 blz., f 10,-; uitg. J. H. Kok, Kampen.

L. van Driel, I. A. Koele en drs H. G. Leertouwer (red.), Kerken, sekten en wereldgodsdiensten, in de serie Het blijvende woord. 242 blz., f 34,50; Kok Educatief, Kampen.

Pro Juventute-kalender, prijs f 9,-, Postbus 84, 6950 AB Dieren.

Filippus dagboek en dagkalender 1985; dagboek: f 9,80; kalender f 13,20. Uitg.: Gereformeerd Traktatenvereniging Filippus, Postbus 695, 6800 AR Arnhem.

Evangelisch Reformatorisch Gereformeerd door dr K. Runia. 56 blz., f 8,50; uitg. Willem de Zwijgerstichting, Postbus 642, 7300 AP Apeldoorn

Administratie

Administratie-adres:
Postbus 84,
3956 ZS Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementenprijs:

f 47,- per jaar of f 25,- per halfjaar.
Voor studenten f 38,- p. jaar.
Buitenland f 55,- per jaar of f 70,- per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw, Brabantlaan 122
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

Advertentieprijs:

40 ct. per mm.
familieberichten 35 ct p. mm.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”
Nooitgedacht 3
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

15 jaar

ZICHT OP ISRAËL-REIS

van 7 tot en met 17 mei 1985 met bijwoning in Jeruzalem van EO-TV-opname.

De reis staat o.l.v.:

Ds. J.H. Velema, voorzitter Stichtingsraad EO
Ds. W. Hessels, hoofd 'Nazorg' EO
Ds. M. van Campen, Comité 'Zicht op Israël'
Dhr. W.J.J. Glashouwer, programmamaker EO

Gast sprekers tijdens de 'Zicht op Israëlconferentie' in Jeruzalem zijn:

Ir. J. van der graaf uit Huizen,
Ds. C. den Boer uit Bilthoven
Ds. W. van Campen uit Vlaardingen

Tevens is er op zondagmorgen 12 mei in Jeruzalem een gezamenlijke kerkdienst met Ds. J.H. Velema en 's middags een zangdienst o.l.v. Arie Pronk.

Reissom voor deze speciale 11-daagse rondreis, met verblijf in Jeruzalem en Tiberias, incl. alle maaltijden, excursies o.l.v. een Nederlands sprekende gids en de bijwoning van de conferentie: f 2395,- p.p.

Vraag een uitvoerig programma aan bij:

In- en externe betrekkingen EO: 035-852641
of Isropa Reizen/Zaandam: 075-123451/157751

STRAKS STUDEREN?

Kies voor de Evangelische Hogeschool!

1 EH-basisjaar

Een 1-jarige opleiding, na HAVO of VWO, waarin aanstaande studenten worden voorbereid op verdere studie in het hoger onderwijs. De EH wil hen geestelijk en praktisch wapenen en de grondslag leggen voor een schriftuurlijke visie op de geschapen werkelijkheid. Studeren? Eerst de EH doen!

2 leraren Opleiding

Een 4-jarige eerstegraads lerarenopleiding, voor de studierichtingen economie en geschiedenis (beide met aanvulling voor het geven van maatschappijleer).

Tevens start in augustus 1985 een eerstegraads lerarenopleiding MO-theologie. De studieduur bedraagt 4½ à 5 jaar. Studenten met HAVO, VWO of gelijkwaardig diploma kunnen worden toegelaten als ze van harte en volledig willen uitgaan van de Bijbel als Gods Woord als betrouwbare gids voor leer en leven.

Gratis informatie aan te vragen bij de EH,
Postbus 957, 3800 AZ Amersfoort of telefonisch
033-621731.

Draag
Uw
steentje
bij
voor
Opbouw

Geef een
adres door
van een
nieuwe
abonnee
– Dochter
– Zoon
– Familielid
– Vriend(in)?

Bouw aan Opbouw

☐ kennismakingsnummers
☐ abonnement

Naam

Adres

Postcode en plaats

Sturen naar: Administratie Opbouw (zonder post-
zegel) Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum

STARTDAG JAAR VOOR DE JONGEREN

2 februari 1985

Aan deze dag wordt meegewerkt door:

GERT VAN DEN BOS over
'GODS BEWOGENHEID'
(jeugdevangelist van de Windroos/-
IZB/HGJB)

Ds NIEK VAN EXEL over
'ONZE BEWOGENHEID'
(directeur van Youth for Christ)

Creative medewerking wordt verleend door:

"LOSE TO WIN"
(gospelformatie van 7 personen bekend
van t.v. en radio)

Samen aan het begin van het Jaar voor de Jongeren, luisteren naar Gods Woord, leren over Gods bewogenheid en waarom wij bewogen dienen te zijn. Jongeren en Ouderen samen bewegen voor Jongeren. Naast het hoofdprogramma is er ook de gelegenheid om twee keuzeprogramma's bij te wonen voor jeugdwerkers, predikanten, pastorale werkers en ouderlingen en verdere belangstellenden.

PLAATS:

NATIONAAL BADMINTONCENTRUM "DR WILLEM VAN ZIJLL" BLOKHOEVE TE NIEUWEGEIN
gemakkelijk bereikbaar per auto, er is veel parkeerplaats, per trein naar het C.S. te Utrecht en per sneltram naar Nieuwegein

organisatie:
Evangelische Alliantie, Hoofdstraat 55
3971 KB Driebergen, tel. 03438/13693

"PRAISEGROEP"
(van Jeugd met een Opdracht)

"SHADDAI"
(mimegroep)

"SELA"
(Ned. Geref. groep uit Dordrecht)

Naast het hoofdprogramma bieden we de volgende nevenprogramma's:

KEUZEPROGRAMMA'S
voor jeugdwerkers, predikanten, pastorale medewerkers, ouderlingen en belangstellenden

KOFFIECONCERT
de leden van "LOSE TO WIN" zullen tussen de middag een koffieconcert houden

KINDEROPPAS
er is deze dag kinderopas aanwezig voor kinderen vanaf 1 jaar

DE AANVANGSTIJD IS 10.00 UUR.

DRUKWERK

Keuze uit meer dan
1000
geboorte-
huwelijks- en
gelegenheids-
kaarten

**DRUKKERIJ
„STEENBERGEN"**
Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist
03404-22452 (sinds 1901)

Van de administratie

Op 15 januari j.l. is een bestelling binnen gekomen van:

7 ex. De plaats van de vrouw in de gemeente

5 ex. Jeremia (ds M. R. van den Berg)

6 ex. Antroposofie (drs P. J. v. Kampen)

**Zonder naam en adres:
Poststempel Amersfoort.
Wie mag ik dit sturen!!!**

Opbouw-uitgaven

Binnenkort zal er een herdruk verschijnen van de brochure „De plaats van de vrouw in de gemeente". Deze brochure is al lange tijd uitverkocht, terwijl er nog steeds naar gevraagd wordt. Bovendien komt het onderwerp van deze brochure ter sprake op de komende Landelijke Vergadering te Enschede. Daarom is besloten tot een tweede druk. Om echter de oplage te kunnen bepalen vragen wij u nu al om bestellingen. Daarvoor kunt u gebruik maken van de onderstaande antwoordstrook.

De inhoud van bedoelde brochure is als volgt:

- Dr. D. Holwerda, Discussie-nota inzake vrouwelijke ambtsdragers;
- Ds. G. Janssen, De vrouw en het ambt in de kerk;
- Rev. Don. A. Codling, Vrouwen - ouderlingen?;
- Drs. H. de Jong, De plaats van de vrouw in de gemeente.

Verder zijn bij de administratie nog voorradig:

- Ds. M. R. van den Berg, Jeremia;
- Drs. P. J. van Kampen, Antroposofie.

ANTWOORDKAART

Gaarne ontvang ik:

- ex. Dr. D. Holwerda e.a., De plaats van de vrouw in de gemeente (verschijningsdatum medio januari 1985); prijs - afhankelijk van de oplage - ongeveer f 4,50).
- ex. Ds. M. R. van den Berg, Jeremia (Hulp bij bijbelstudie) à f 10,—.
- ex. Drs. P. J. van Kampen, Antroposofie à f 3,50.

Alle prijzen zijn exclusief portokosten.

De ingevulde bon in een open envelop te sturen naar: Administratie Opbouw, Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.